

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 408

Przestrzeń w nowych realiach gospodarczych

Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Piotr Hajduga
Małgorzata Rogowska

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl
Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-551-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Hanna Adamiczka, Bartosz Adamiczka: Analiza i ocena stanu obecnego oraz perspektywy rozwoju komunikacji miejskiej we Wrocławiu	11
Henryk Brandenburg, Michał Szkotnicki: Wpływ współfinansowania ze środków Unii Europejskiej na rentowność projektów publicznych	36
Patrycja Brańka: Identyfikacja procesów semiurbanizacji w strukturze przestrzennej województwa małopolskiego	50
Zofia Dolewka: Budżet partycypacyjny w teorii i w praktyce	62
Beata Zofia Filipiak: Strategia podatkowa władz samorządowych jako czynnik stymulujący rozwój lokalny.....	74
Dariusz Głuszczyk: Regionalny System Finansowania Działalności Innowacyjnej – ujęcie definicyjne i modelowe	85
Krystian Heffner: Oddziaływanie centrów handlowych na przekształcenia strefy zewnętrznej metropolii w województwie śląskim.....	95
Marian Kachniarz: Zmiana struktur czy instytucji? Poglądy na metody eliminacji dysfunkcji podziału terytorialnego	107
Piotr Krajewski, Aleksandra Jankowska: Wpływ utworzenia Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy” na zagospodarowanie przestrzenne	117
Agnieszka Krześ: Konkurencyjność Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego – wybrane aspekty.....	128
Marian Maciejuk: Zróżnicowanie wykorzystania funduszy unijnych w jednostkach samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim w latach 2007–2013.....	139
Magdalena Mayer: Handel w mieście XXI wieku. Strefy handlu w małych miastach	148
Anna Mempel-Śnieżyk: Wyzwania współczesnych miast. Wrocław jako miasto kultury, nauki i innowacji.....	159
Marek Obrębalski: Dolnośląsko-czeska współpraca transgraniczna samorządu regionalnego.....	172
Jerzy Oleszek: Współczesna postać przestrzeni wiejskiej pogranicza polsko-czeskiego regionu Góry Złote/Rychlebske Hory – próba oceny	184
Zbigniew Piepiora, Jacek Potocki: Powódzie w historii miasta Kowary (Schmiedeberg).....	195
Małgorzata Pięta-Kanurska: Istota procesu gentryfikacji ze szczególnym uwzględnieniem roli klasy kreatywnej	206

Dorota Rynio: Makroregion Polski Zachodniej – tworzenie i zarządzanie złożonym podmiotem w warunkach gospodarki globalnej	216
Przemysław Sekuła: Budżet zadaniowy jako skuteczne narzędzie zarządzania w samorządzie.....	229
Małgorzata Twardzik: Nowoczesny handel w przestrzeni miast Aglomeracji Górnośląskiej	239
Kazimiera Wilk: Wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2006–2012 – wybrane zagadnienia.....	250
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Znaczenie bliskości dla występowania efektu synergii w powiązaniach funkcjonalnych jednostek przestrzennych	261

Summaries

Hanna Adamiczka, Bartosz Adamiczka: Public transport in Wrocław: analysis and assessment of the present situation with perspectives of development	11
Henryk Brandenburg, Michał Szkotnicki: The impact of co-financing from the European Union funds on the profitability of public projects	36
Patrycja Brańka: Semiurbanization processes identification in spatial structure of Malopolska.....	50
Zofia Dolewka: Participatory budgeting in theory and in practice.....	62
Beata Zofia Filipiak: Local tax strategy as a factor of stimulation of local development.....	74
Dariusz Głuszczyk: Regional System of Financing Innovation Activity – a model and a definitional approach	85
Krzysztof Heffner: The impact of shopping malls on the transformations of the metropolitan outer zone in the Śląskie Voivodeship.....	95
Marian Kachniarz: Change of structures or institutions? Views on the methods of territorial division dysfunction elimination	107
Piotr Krajewski, Aleksandra Jankowska: The impact of Bystrzyca Valley Landscape Park creation on spatial development.....	117
Agnieszka Krześ: Competitiveness of Wrocław Metropolitan Area – chosen aspects.....	128
Marian Maciejuk: Differences in the use of the European Union funds of self-government units in Lower Silesia region in the period 2007–2013 ..	139
Magdalena Mayer: 21 st century town – evolution of market area.....	148
Anna Mempel-Śnieżyk: Challenges of modern cities. Wrocław as a city of culture, science and innovation.....	159
Marek Obrębalski: Lower Silesian-Czech cross-border co-operation of regional self-government	172

Jerzy Oleszek: Contemporary form of the village space of the Poland-Czech borderland of the region of the Złote Mountains/Rychlebskie Hory – attempt of the evaluation	184
Zbigniew Piepiora, Jacek Potocki: Floods in the history of Kowary (Schmiedeberg)	195
Malgorzata Pięta-Kanurska: The gentrification process with particular emphasis on the role of the creative class.....	206
Dorota Rynio: Poland’s West Macroregion – creating and control grouping area in global economy conditions	216
Przemysław Sekuła: Performance budgeting as an effective management tool in local government	229
Malgorzata Twardzik: Modern retail trade in the cities of Upper Silesian Agglomeration	239
Kazimiera Wilk: Budgetary expenditures of local government units in Poland over the years 2006–2012 – chosen aspects	250
Alicja Zakrzewska-Póltorak: Importance of proximity for a synergy effect in functional relationships between spatial units	261

Agnieszka Krześ

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: agnieszka.krzes@ue.wroc.pl

KONKURENCYJNOŚĆ WROCLAWSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO – WYBRANE ASPEKTY

COMPETITIVENESS OF WROCLAW METROPOLITAL AREA – CHOSEN ASPECTS

DOI: 10.15611/pn.2015.408.10

Streszczenie: Konkurencyjność to jeden z głównych aspektów rozwoju regionalnego i lokalnego. W dobie globalizacji rywalizacja odbywa się nie tylko na poziomie przedsiębiorstw, ale także między państwami, regionami i metropoliami. Wrocławski Obszar Metropolitalny zaliczany jest do najważniejszych ośrodków wzrostu w Polsce, a jego konkurencyjność wpływa na rozwój zarówno samego obszaru, jak i całego regionu. W opracowaniu przedstawiono główne determinanty konkurencyjności oraz zanalizowano pozycję konkurencyjną Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego.

Słowa kluczowe: Wrocławski Obszar Metropolitalny, region konkurencyjny, konkurencyjność.

Summary: Competitiveness is a very important aspect of local and regional development. Nowadays competition takes place not only at the enterprise level, but also between countries, regions and cities. Wrocław Metropolitan Area is one of the major growth centers in Poland and its competitiveness affects the development of the area and the entire region. The paper contains the main determinants of competitiveness and analyzes the competitive position of Wrocław Metropolitan Area.

Keywords: Wrocław Metropolitan Area, competitive region, competitiveness.

1. Wstęp

Zagadnienie konkurencyjności, pierwotnie analizowane na poziomie przedsiębiorstw, coraz częściej odnosi się do państw, regionów, a w ostatnich latach również metropolii. Podkreśla się, że metropolie stanowią siłę napędową całej gospodarki, a ich pozycja konkurencyjna wpływa nie tylko na sytuację społeczno-gospodarczą samych jednostek, ale często również ich regionów, a nawet państw. W dobie globalizacji nieustannie zmieniające się warunki makroekonomiczne stały się elemen-

tem codzienności. Jednostka konkurencyjna nie tylko potrafi zaadaptować się do nowych warunków, ale robi to lepiej i szybciej niż pozostałe jednostki, utrzymując swoją przewagę konkurencyjną w długim horyzoncie czasowym. Wrocławski Obszar Metropolitalny to jeden z głównych ośrodków miejskich w Polsce, charakteryzujący się z jednej strony wysokim poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego, dogodnym położeniem i rozwiniętą infrastrukturą transportową, natomiast z drugiej znacznymi dysproporcjami w rozwoju wewnątrz obszaru. Celem artykułu jest wskazanie determinant konkurencyjności oraz określenie i ocena pozycji konkurencyjnej Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego. W pracy zastosowano metodę analizy dokumentów (*desk research*). Pierwsza część artykułu zawiera podstawowe zagadnienia teoretyczne zjawiska konkurencyjności, natomiast kolejne odnoszą się bezpośrednio do Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego i jego pozycji konkurencyjnej.

2. Teoretyczny aspekt konkurencyjności

Termin „konkurencyjność” pochodzi od słowa konkurencja, które wywodzi się z łacińskiego *concurrentia*, oznaczającego *rywalizację, współzawodnictwo* [*Popularny słownik języka polskiego*, s. 354]. W ekonomii przez konkurencyjność rozumie się zdolność podmiotów działających w gospodarce rynkowej do osiągania sukcesów w toczącej się między nimi rywalizacji ekonomicznej [Winiarski 1997, s. 22] lub zdolność do przystosowania się podmiotów ekonomicznych do zmieniających się warunków gospodarowania w celu utrzymania lub poprawy miejsca na rynku [Marzał, Markowski 1998, s. 134]. Zmienne warunki rynkowe są naturalną konsekwencją globalizacji, postępu technologicznego i usieciowienia gospodarki. Jednak samo przystosowanie się do nowych trendów nie gwarantuje konkurencyjności. Jednostka konkurencyjna to taka, która odnosi sukcesy i potrafi utrzymać (w przypadku najbardziej konkurencyjnych przedsiębiorstw) lub podnieść swoją pozycję na rynku.

Zjawisko konkurencji w sensie ekonomicznym nie dotyczy jedynie przedsiębiorstw, występuje też na poziomie państw, regionów i metropolii. Konkurencyjny region to jednostka zdolna do przystosowania się do zmieniających się warunków, utrzymania lub poprawy pozycji w toczącym się między regionami współzawodnictwie [Góralski, Lazarek 2014, s. 307]. Zagadnienie konkurencyjności regionów jest również istotnym elementem polityki Unii Europejskiej. W raporcie *European Union Regional Competitiveness Index 2013* dotyczącym konkurencyjności regionów przywołane zostały dwie definicje omawianego pojęcia: Meyer-Stamera, określającego konkurencyjność jednostki terytorialnej jako zdolność do generowania wysokich, stale rosnących dochodów i podnoszenia jakości życia mieszkańców, oraz Dijkstry, definiującego konkurencyjność regionów jako zdolność jednostki do zaoferowania atrakcyjnego i zrównoważonego środowiska, zarówno do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców [Annoni, Dijkstra 2014, s. 4]. Również w polskiej literaturze zagadnienie konkurencyjności jest szeroko omawiane. Konkurencyjność jest wymieniana jest wśród

prioritytetów w strategiach rozwoju, zarówno na poziomie krajowym (np. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*), jak i regionalnym i lokalnym (np. *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*). I. Pietrzyk, odnosząc się do raportu Komisji Europejskiej, określa konkurencyjność jako zdolność do produkowania dóbr i usług znajdujących popyt na rynkach zagranicznych, przy zachowaniu zdolności do utrzymania wysokiego poziomu dochodów [Pietrzyk 2000, s. 20]. A. Klasik wskazuje, że na konkurencyjność regionu wpływają takie czynniki, jak: atrakcyjność oferty usługowej skierowanej do użytkowników regionu, atuty regionu, produktywność obszaru oraz jego siła eksportowa [Klasik 2002, s. 22]. Z kolei T. Markowski [2014] podkreśla, że w praktyce konkurencyjne są tylko regiony posiadające na swoim obszarze ośrodek metropolitalny.

Metropolie tworzą konkurencyjne regiony poprzez [Markowski 2014]:

- zapewnienie krytycznej masy wiedzy w prywatnych i publicznych instytucjach,
- tworzenie środowiska dla tworzenia i transferu wiedzy,
- zapewnienie usług finansowych i biznesowych,
- zapewnienie wysokich płac,
- tworzenie możliwości nawiązywania i intensyfikacji kontaktów,
- koncentrację na swoim obszarze kultury, wypoczynku i sportu,
- tworzenie dogodnych warunków dla przedsiębiorstw logistycznych.

Metropolie, przyciągając innowacyjne przedsiębiorstwa, kumulują na swoim obszarze wysoko wykwalifikowaną kadre, wiedzę, innowacje oraz środki finansowe. Stanowią bieguny wzrostu, wpływając na gospodarkę całego regionu. Postępujący proces usieciowienia sprawia, że kontakty metropolii z bezpośrednim otoczeniem tracą na wartości, natomiast intensyfikacji ulegają powiązania między samymi metropoliami. Konkurencja przenosi się z poziomu krajowego na „metropolitalny”. Do najważniejszych czynników decydujących o konkurencyjności metropolii należą [Winiarski 1999, s. 50–51]:

- zróżnicowana struktura gospodarki, obejmująca gałęzie i przedsiębiorstwa zdolne do rywalizacji w procesach międzynarodowej produkcji i wymiany,
- inwestycje – krajowe i zagraniczne, publiczne i prywatne,
- infrastruktura techniczna – sprawny system transportowy, telekomunikacyjny, zaopatrzenie w wodę i in.,
- infrastruktura społeczna – system edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i in.,
- działalność badawczo-rozwojowa – placówki naukowo-badawcze, jednostki badawczo-rozwojowe, szkoły wyższe i in.,
- zasoby środowiska naturalnego,
- instytucje okołobiznesowe – agencje rozwoju lokalnego, izby gospodarcze, fundusze doradczeniowe i in.

Nawiązując do raportu Komisji Europejskiej *European Union Regional Competitiveness Index 2013*, czynniki konkurencyjności można podzielić na trzy filary, przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1. Czynniki konkurencyjności

Źródło: [Annoni, Dijkstra 2014].

Pierwsza grupa czynników charakteryzuje podstawowe elementy gospodarki regionalnej. Jest ona kluczowa dla regionów słabo rozwiniętych. Im bardziej rozwinięta gospodarka, tym większego znaczenia nabierają kolejne grupy czynników. W gospodarce rozwiniętej dużą rolę zaczynają odgrywać czynniki związane z wiedzą i kwalifikacjami pracowników, a o konkurencyjności decyduje efektywność rynku pracy. Z kolei siłą napędową gospodarek najbardziej rozwiniętych jest ich innowacyjność i zaawansowanie technologiczne, które należą do ostatniej grupy czynników.

Czynniki konkurencyjności są zmienne nie tylko w odniesieniu do analizowanego podmiotu, ale zmieniają się również w czasie, wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym, a także zależą od pierwotnego poziomu rozwoju określonej jednostki. Jak wskazuje M. Ziolo, konkurencyjność jednostek lokalnych zależy zarówno od posiadanych zasobów endogenicznych, jak i od umiejętności zarządzania tymi zasobami w celu osiągnięcia założonych wizji, misji i celów [Szewczuk i in. 2011, s. 262].

3. Wrocławski Obszar Metropolitalny

W Polsce nie istnieje jedna, ogólnie przyjęta metoda delimitacji obszarów metropolitalnych. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto definicję charakteryzującą Wrocławski Obszar Metropolitalny jako jednostkę urbanistyczno-przestrzenną obejmującą obszar 6 powiatów ziemskich (oleśnicki, oławski, średzki, trzebnicki, wołowski, wrocławski) oraz m. Wrocław [Korenik 2003, s. 201], które jako ośrodek centralny, pełni dominującą rolę.

Wrocławski Obszar Metropolitalny, skupiający na swoim terenie ponad 40% mieszkańców Dolnego Śląska, cechuje wysoki potencjał demograficzny. Charakterystyczne jest wyraźne zróżnicowanie wewnętrzne pod względem gęstości zaludnienia, ze zdecydowaną dominacją ośrodka centralnego. Ponad połowa mieszkańców

obszaru metropolitalnego to wrocławianie, prawie co dziesiąty mieszkaniec zamieszkuje powiat wrocławski i oleśnicki, natomiast najslabiej zaludnione są powiaty średzki i wołowski (mniej niż 5% ogółu mieszkańców) [<http://www.metropolie.pl>; Bank Danych Lokalnych]. Prognoza zaludnienia Polski do 2035 roku, opracowana przez Unię Metropolii Polskich, nie jest korzystna dla Dolnego Śląska i Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego. Proporcja pomiędzy liczbą ludności metropolii a regionem będzie rosła na korzyść metropolii (z 41 do 45%), jednak w wartościach bezwzględnych przewiduje się spadek wielkości zaludnienia zarówno w regionie, jak i w obszarze metropolitalnym [<http://www.metropolie.pl>]. Niekorzystne prognozy są związane z migracją ludności oraz kumulacją negatywnych trendów demograficznych, które dotyczą Polski w ostatnich latach. Mając na uwadze fakt, że jednym z głównych czynników konkurencyjności metropolii jest kapitał ludzki, wiedza oraz kwalifikacje, należy przeciwdziałać wyludnianiu się Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, aby w przyszłości mógł się on harmonijnie rozwijać i rywalizować na arenie międzynarodowej.

Wrocławski Obszar Metropolitalny koncentruje na swoim obszarze również działalność gospodarczą regionu; 45% PKB Dolnego Śląska jest wytwarzane na terenie obszaru metropolitalnego, a blisko jedna trzecia we Wrocławiu [<http://www.metropolie.pl>]. Wynika to z faktu, że wysoko rozwinięte ośrodki przyciągają zaawansowane technologicznie inwestycje o wysokiej wartości dodanej. Rozwinięte zaplecze infratechniczne, technologiczne, ale również odpowiednia oferta mieszkaniowa i kulturalno-rozrywkowa przyciąga przedsiębiorstwa oraz wysoko wykwalifikowanych pracowników, co znajduje potwierdzenie w danych statystycznych. Niemal połowa podmiotów gospodarczych województwa dolnośląskiego jest zarejestrowana na terenie obszaru metropolitalnego. Wewnątrz obszaru dominuje Wrocław, który koncentruje 66% podmiotów, natomiast najmniej, po 2% podmiotów, zarejestrowano w powiatach milickim i wołowskim [Bank Danych Lokalnych]. Ponadto na terenie metropolii ulokowało się 40 z 61 przedsiębiorstw powyżej 1000 pracowników [Bank Danych Lokalnych]. W tabeli 2 zestawiono liczbę podmiotów gospodarczych Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego według sekcji PKD oraz ich procentowy udział w całej gospodarce w 2013 roku. Aby zapewnić czytelność danych, w zestawieniu ujęto tylko te działy gospodarki, których udział przekracza 3% ogółu. Omawiany obszar charakteryzuje korzystna struktura sektorowa: dominują usługi, w tym handel, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, a także budownictwo. Silnie rozwinięty jest również przemysł, reprezentowany przez wiele gałęzi, m.in. spożywczy, elektroniczny, chemiczny, metalowy, maszynowy czy tekstylny [Korenik (red.) 2009, s. 66]. Ponadto znaczny udział w rynku stanowi obrót nieruchomościami, naprawa sprzętu komputerowego i logistyka.

Wrocławski Obszar Metropolitalny charakteryzuje również dogodne położenie oraz dobra dostępność komunikacyjna. Są to istotne czynniki, decydujące o wyborze lokalizacji przez inwestorów krajowych i zagranicznych. Wrocław leży bezpośrednio przy autostradzie A4 łączącej wschód i zachód Polski. Ponadto nowe inwestycje,

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego według sekcji PKD 2007 (pow. 3%)

Sekcje PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział (w %)
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	38 609	23,81
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19 902	12,27
Budownictwo	18 613	11,48
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12 834	7,92
Przetwórstwo przemysłowe	12 008	7,41
Naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	9 462	5,84
Transport i gospodarka magazynowa	8 757	5,40
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8 540	5,27
Informacja i komunikacja	6 939	4,28
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6 185	3,81
Edukacja	5 453	3,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

zarówno zakończone (obwodnica śródmiejska, Autostradowa Obwodnica Wrocławia), jak i planowane oraz w trakcie realizacji (przebudowa i rozbudowa drogi S5 łączącej Wrocław z Poznaniem oraz S8 do granicy z Czechami), podnoszą konkurencyjność metropolii i przyciągają nowych inwestorów.

4. Konkurencyjność Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego

W ostatnich latach istotnym elementem oceny konkurencyjności miast stały się rankingi konkurencyjności, w których metropolie są analizowane i porównywane ze względu na wybrane czynniki konkurencyjności. Należy podkreślić, że rankingi są tworzone w oparciu o różne charakterystyki konkurencyjności oraz odmienne wskaźniki i mierniki, co znajduje swoje odzwierciedlenie w ich wynikach. W pracy omówione zostały wybrane rankingi uwzględniające województwo dolnośląskie i Wrocławski Obszar Metropolitalny jako jeden z głównych polskich ośrodków miejskich.

W tabeli 3 zestawiono wyniki polskich regionów uwzględnionych w raporcie Komisji Europejskiej *European Union Regional Competitiveness Index 2013*. W raporcie poddano analizie 262 regiony Unii Europejskiej pod względem ich pozycji konkurencyjnej. Badane są m.in. poziom usług publicznych, ochrona zdrowia, dostępność komunikacyjna, poziom edukacji czy innowacyjność regionu [Annoni, Dijkstra 2014].

Tabela 3. Polskie regiony w rankingu *European Union Regional Competitiveness Index 2013*

Lp.	Region	RCI 2013
1	Mazowieckie	147
2	Śląskie	175
3	Małopolskie	184
4	Dolnośląskie	190
5	Pomorskie	194
6	Opolskie	196
7	Łódzkie	197
8	Lubelskie	204
9	Lubuskie	206
10	Zachodniopomorskie	207
11	Wielkopolskie	209
12	Podlaskie	211
13	Świętokrzyskie	212
14	Podkarpackie	214
15	Kujawsko-pomorskie	215
16	Warmińsko-mazurskie	230

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Annoni, Dijkstra 2014, s. 4].

Wszystkie polskie województwa uplasowały się w drugiej połowie rankingu, co świadczy o niskiej konkurencyjności polskich regionów na tle Europy. Najwyżej znalazło się województwo mazowieckie, które sklasyfikowano na 147 miejscu, natomiast najniżej warmińsko-mazurskie, na miejscu 230. Dolny Śląsk uplasował się na 190 miejscu, co przełożyło się 4 pozycję wśród polskich regionów. Potwierdza to wysoką pozycję województwa dolnośląskiego na tle Polski, jednocześnie wskazując na niski poziom konkurencyjności w skali europejskiej.

Kolejne zestawienie zostało opracowane przez fDi Magazine, należący do grupy Financial Times. Rokrocznie publikuje on raport *European Cities and Regions of the Future*, wskazując miasta, które w kolejnych latach mają szansę zyskać na znaczeniu. Najnowszy ranking *European Cities and Regions of the Future 2014/15* obrazuje rosnący potencjał polskich metropolii, w tym również Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego. W rankingu uwzględnione zostały następujące grupy czynników: potencjał ekonomiczny, kapitał ludzki i poziom życia, efektywność ekonomiczna, infrastruktura i otoczenie biznesu [*European Cities...* 2014].

Wrocław¹ zajął drugie miejsce pod względem konkurencyjności w Europie wschodniej (tab. 4), wyprzedzając m.in. Katowice, Moskwę, Bratysławę czy Pra-

¹ W rankingu badane są metropolie razem z obszarami metropolitalnymi, stąd Wrocław w rankingu oznacza *de facto* Wrocławski Obszar Metropolitalny.

gę. Wskazuje to na dynamiczny rozwój Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, który został dostrzeżony przez inwestorów, a także na możliwość dalszego rozwoju w przyszłości. Wrocław stał się ośrodkiem o znaczeniu nie tylko krajowym, ale także o silnej pozycji w regionie.

W Polsce coroczną analizę atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów przeprowadza Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Raport obejmuje 16 województw oraz 54 podregiony. Duże miasta, w tym Wrocław, analizowane są wraz z funkcjonalnie powiązаныmi jednostkami otaczającymi. Czynniki lokalizacji dla podregionów ujęte zostały w trzy kategorie: działalność przemysłową (m.in. wielkość zasobów pracy, dostępność transportową, wysokość kosztów pracy), działalność usługową (m.in. wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku instytucjonalnego, koszty pracy) oraz działalność zaawansowaną technologicznie (m.in. dostępność transportową, chłonność rynku, jakość zasobów pracy, infrastrukturę gospodarczą) [Tarkowski (red.) 2015]. W tabeli 5 zestawiono podregiony należące do najwyższej klasy atrakcyjności w poszczególnych kategoriach². Wrocławski Obszar Metropolitalny został zaliczony do najbardziej atrakcyjnych podregionów we wszystkich kategoriach. Jednak analizując jego pozycję w odniesieniu do najbardziej rozwiniętych podregionów w Polsce, można zauważyć, że plasuje się w połowie rankingu i w żadnej działalności nie zajmuje czołowego miejsca.

Jak wspomniano, Wrocławski Obszar Metropolitalny charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem wewnętrznym w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, co przekłada się na różnice w poziomie konkurencyjności jednostek wchodzących w skład metropolii. W raporcie Urzędu Statystycznego we Wrocławiu *Konkurencyjność powiatów województwa dolnośląskiego w latach 2004–2010* zbadano 6 obszarów konkurencyjności: potencjał demograficzny, kapitał intelektualny i społeczny, warunki życia/dostęp do usług społecznych, rynek pracy/adaptacyjność zasobów pracy, infrastruktura techniczna oraz potencjał gospodarczy. Wyniki analizy dla powiatów Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego zestawiono w tabeli 6.

W województwie dolnośląskim zdecydowanym liderem rozwoju jest Wrocław. Silną pozycję konkurencyjną mają również powiaty wrocławski oraz oławski. Najgorzej natomiast wypadają powiaty wołowski, średzki oraz oleśnicki. Tak duże zróżnicowanie pod względem kapitału ludzkiego, potencjału gospodarczego, zasobów środowiska czy zagospodarowania infrastrukturalnego utrudnia zarządzanie obszarem metropolitalnym jako całością. Rozwój Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego

Tabela 4. Miasta przyszłości Europy Wschodniej

Lp.	Miasto	Kraj
1	Budapeszt	Węgry
2	Wrocław	Polska
3	Katowice	Polska
4	Pilzno	Czechy
5	Moskwa	Rosja
6	Brno	Czechy
7	Poznań	Polska
8	Ostrawa	Czechy
9	Bratysława	Słowacja
10	Praga	Czechy

Źródło: [European Cities... 2014].

² W najwyższej kategorii każdego z działów znalazło się po 11 podregionów.

Tabela 5. Podregiony Polski o najwyższej atrakcyjności w 2015 roku

Podregion	Działalność przemysłowa	Działalność usługowa	Działalność zaawansowana technologicznie
Warszawski	–	1	1
Katowicki	1	3	8
Rybnicki	2	–	
Łódzki	3	2	4
Bielski	4	9	–
Wrocławski	5	8	6
Poznański	6	6	2
Oświęcimski	7	–	–
Częstochowski	8	–	–
Krakowski	9	5	3
Bydgosko-toruński	10	7	7
Stargardzki	11	–	–
Trójmiejski	–	8	5
Rzeszowski	–	10	–
Lubelski	–	11	9
Szczeciński	–	–	10
Legnicko-głogowski	–	–	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Tarkowski (red.) 2015].

Tabela 6. Konkurencyjność powiatów Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego w latach 2004 i 2010

Lp.	Powiat	Pozycja w 2004 r.	Pozycja w 2010 r.
1	m. Wrocław	1	1
2	oleśnicki	9	18
3	oławski	7	6
4	średzki	18	17
5	trzebnicki	19	10
6	wołowski	17	16
7	wrocławski	8	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Konkurencyjność powiatów... 2012].

talnego powinien odbywać się w oparciu o wypracowane rozwiązania systemowe i komplementarność struktur społeczno-gospodarczych w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju całego obszaru metropolitalnego.

5. Podsumowanie

Wrocławski Obszar Metropolitalny jest konkurencyjny w skali kraju oraz regionu. Korzystna struktura społeczna, gospodarcza, a także dogodna lokalizacja i dostępność transportowa skutkują dynamicznym rozwojem i wzrostem konkurencyjności analizowanego obszaru. Powiaty wchodzące w skład Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego charakteryzuje zróżnicowany poziom konkurencyjności, co oznacza, że bliskość ośrodka centralnego nie jest warunkiem wystarczającym do osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności. Wpływ na to mają również posiadane zasoby i potencjał w zakresie zasobów ludzkich, kapitałowych, środowiskowych oraz sposób ich wykorzystania. Aby zapewnić konkurencyjność obszaru metropolitalnego w przyszłości, należy kształtować komplementarność struktur gospodarczych na terenie metropolii, co umożliwi osiągnięcie efektu synergii i będzie sprzyjać wzrostowi konkurencyjności Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego.

Literatura

- Annoni P., Dijkstra L., *European Union Regional Competitiveness Index 2013*, European Commission, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf (20.08.2014).
- Bank Danych Lokalnych, GUS (6.05.2014).
- European Cities and Regions of the Future 2014/15*, <http://www.fdiintelligence.com>.
- Góralski P., Lazarek M., *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionów*, http://www.wne.sggw.pl/czasopisma/pdf/PEFIM_nr_50_2009_s307.pdf (20.08.2014).
- Klamut M. (red.), 1999, *Konkurencyjność regionów*, AE im. Oskara Langego, Wrocław.
- Klasik A., 2002, *Strategie regionalne. Formułowanie i wprowadzanie w życie*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.
- Konkurencyjność powiatów województwa dolnośląskiego w latach 2004–2010*, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2012.
- Korenik S., 2003, *Dysproporcje w rozwoju regionów Polski – wybrane aspekty*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław.
- Korenik S. (red.), 2009, *Kształtowanie się Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.
- Markowski T., *Przedmiotowa i podmiotowa konkurencyjność regionów*, <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/informator/7-przewodniki.swf> (20.08.2014).
- Marszał T. (red.), 1998, *Współczesne problemy rozwoju regionalnego*, KPZK PAN, Warszawa.
- Marszał T., Markowski T., 1998, *Konkurencyjność regionów jako element polityki przestrzennej*, [w:] Marszał T. (red.), *Współczesne problemy rozwoju regionalnego*, KPZK PAN, Warszawa.
- Pietrzyk I., 2000, *Konkurencyjność regionów w ujęciu Komisji Europejskiej*, [w:] Klamut M., Cybulski L. (red.), *Polityka regionalna i jej rola w podnoszeniu konkurencyjności regionów*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław.
- Popularny słownik języka polskiego PWN*, 2001, PWN, Warszawa.

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.
- Szewczuk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M., 2011, *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, C.H. Beck, Warszawa.
- Tarkowski M. (red.), 2015, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015*, Gdańsk.
- Winiarski B., 1997, *Konkurencyjność regionów a cele polityki i kierunki strategii rozwoju region*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław.
- Winiarski B., 1999, *Czynniki konkurencyjności regionów*, [w:] Klamut M. (red.), *Konkurencyjność regionów*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław.
- <http://www.metropolie.pl> (6.05.2014).